

KOKKOLA, MIEKKAKAARAT

Asumuspainanteen kaivaukset 1-2.10.2016

Kuva: Marcus Riska, KHRARK 59: 016

FM museolehtori Lauri Skantsi
K.H.Renlundin museo – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä	3
Arkisto- ja rekisteritiedot	4
Johdanto	5
Tutkimushistoria	5
Tutkimusalueen kuvaus	5
Kaivaus- ja dokumentointimenetelmät	6
Havainnot rakenteista ja maakerroksista	7
Löydöt	8
Yhteenveto	10
Kuvaluettelo	11
Karttaotteet	12
Korkeusmalli	13
Pintavaaituskartta 1:20	15
Tasokartat 1:20	15-19
Pohjavaaituskartta 1:20	20
Profiilikartta 1:10	21
Kuvataulut	22-24
Löytöluettelo	

TIIVISTELMÄ

Miekkakaarat (kaarat=hiekkaharjanteet) on laaja hiekkadyynialue suoalueiden keskellä Kokkolaan kuuluvan Kälviän Honkiperällä Miekkajärven pohjois- ja luoteispuolella. Asuinpaikka sijaitsee Kälviän kirkosta noin 17km itäkaakkoon. Alue on kumpuilevaa hiekkaista mäntykangasmaastoa. Kankaalla on laajalla alueella näkyvissä pyöreitä ja soikeita asumuspainanteita, jotka sijaitsevat useissa rannansuuntaisissa riveissä 62-65 m korkeuksilla. Kysymys on suurehkosta neoliittisesta asumuspainannekylästä, joita tunnetaan Perämeren muinaisilta rannoilta ja jokisuilta. Kaivaukset suoritettiin K.H.Renlundin museon – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon toimesta yhteistyössä Kokkolan seudun opiston kanssa kurssikaivauksina. Tutkimuskohteeksi valittiin alueen eteläisin/lounaisin painanne, jonka pinta oli osittain tuhoutunut. Painanne on pyöreähkö, läpimitaltaan noin 10m, syvyydeltään noin 60-70cm ja sijaitsee hieman muista painanteista erillään. Kaivausten anti osoittautui mielenkiintoiseksi pienestä tutkimusalasta (8 neliömetriä) huolimatta. Asumuspainanteen pohjoisosasta löytyi rakenne, joka koostui palaneista nyrkinkokoisista ja sitä pienemmistä kivistä. Hiiltä ja nokea ei löytynyt, joten kyseessä on todennäköisesti keittokivet, jotka kuumennettiin asumuspainanteen ulkopuolella. Rakenteen yhteydestä löytyi myös runsaasti Pöljän tyyppin asbestikeramiikkaa. Pöljän kulttuuri ajoitetaan vuosiin 3250-2500 eaa (cal) ja sitä esiintyy Pohjanmaalla tavallisesti noin 50-57,5 korkeudella merenpinnasta. Tämä viittaa siihen, että asuinpaikka ei ollutkaan merenrantasidonnainen Pöljän kulttuurin vaiheessa, vaan sijaitsi noin kilometrin päässä merenrannasta järvioltaaksi kuroutuneen Miekkajärven rannalla. Valitettavasti kaivauksissa ei löydetty palanutta luuta eikä myöskään hiiltä sopivasta kontekstista, joita olisi voitu käyttää asuinpaikan tarkempaan ajoitukseen.

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Tutkimuskohde: Kokkola, Miekkakaarat 315010069

Ajoitus ja tutkimuksen laatu: Kivikausi, asumuspainanteen koekaivaus

Kenttätyönjohtaja: FM, museolehtori Lauri Skantsi

Tutkimuslaitos: K.H.Renlundin museo – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo

Kenttätyöaika: 1.-2.10.2016

Tutkitun alueen laajuus: 8 neliömetriä

Tutkimuksen rahoittaja: K.H.Renlundin museo – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo, Kokkolan seudun opisto

Maanomistaja: Miia ja Juha Luoma-Tokoi

Peruskarttalehti: 2324 08 Riippa

Tutkimusalueen sijaintikoordinaatit: 7080262.838, 23536307.268, 64.338 (korkeuskiintopiste)

Tutkimusluvan diariointinumero ja päivämäärä: MV/96/05.04.01.02/2016, 11.7.2016

Tutkimukseen liittyvät löydöt: KM 41122:1-47

Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit: Tarkastus 1994, 2006 ja 2009, inventointi 2012, tarkastus 2016

Aikaisemmat löydöt: KM 28611, KM 30757

Kertomukseen liittyvien kuvien numerot: KHRARK 59

Alkuperäisen tutkimuskertomuksen säilytyspaikka sekä kopioiden säilytyspaikka:
K.H.Renlundin museo – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo, arkisto. Kopiot Museovirasto, arkeologian osasto

JOHDANTO

Tutkimukset järjestettiin yhteistyössä K.H.Renlundin museon – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon ja Kokkolan seudun opiston kanssa kurssikaivauksina. Kurssin opettajana ja kaivausten vastuuhenkilönä toimi FM museolehtori Lauri Skantsi ja tutkimusavustajana ja valokuvaajana museomestari Marcus Riska. Kaivausten tavoitteena oli tuoda tunnetuksi arkeologiaa ja kohottaa ihmisten kiinnostusta oman kotiseudun esihistoriaa kohtaan. Pedagogisten tavoitteiden lisäksi kaivauksilla oli myös tutkimuksellisia tavoitteita. Tavoitteena oli saada tietoa kivikautisen asutuksen luonteesta ja kronologiasta asuinpaikalla tutkimalla yhtä asumuspainanteista. Tarkoituksena oli selvittää millaista toimintaa asumuspainanteessa ja sen läheisyydessä on ollut ja mihin kulttuurivaiheeseen se liittyy. Miekkakaaroilla ei ole aikaisemmin tehty kaivaustutkimuksia, mutta läheisellä Pahanportaanrämeeen asuinpaikalla on tehty koekaivauksia vuosina 2002-2003 K.H.Renlundin museon toimesta. Tarkoituksena oli myös päästä vertaamaan näiden kahden kohteen löytöaineistoja ja havaintoja. Kaivaukset kestivät kaksi päivää ja niille osallistui kaikkiaan 13 arkeologian kurssilaista: Eero Huhtala, Marianne Kaustinen, Erkki Keskinen, Marja-Liisa Keskinen, Sari Kinnunen, Antti Kyyrö, Ari Luomala, Sauli Luomala, Martti Nykänen, Anna-Maija Sipiä, Asta Smedman, Ivar Sundqvist ja Harri Välikangas.

TUTKIMUSHISTORIA

Vuonna 1993 kuluneelta maanpinnalta löydettiin kvartssia (KM 28611) ja seuraavana vuonna asuinpaikka tarkastettiin Mirja Miettisen toimesta, jolloin kvartssia löytyi lisää (KM 30757). Tuolloin todettiin, että paikalla on ainakin 60 asumuspainannetta. Kaisa Lehtonen teki tarkistukset kohteessa vuosina 2006 ja 2009, jolloin asuinpaikalle tehtiin GPS paikantimen avulla aluerajaus. Vuonna 2012 asuinpaikka kuului Hans-Peter Schulzin tekemään Pohjanmaan länsiosan kulttuuriympäristöinventointiin. Paikalta inventointiin kaikkiaan 109 asumuspainannetta, joista suurin osa (77kpl) pystyttiin kartoittamaan melko tarkasti lidaraineiston avulla. Vuonna 2016 Petro Pesonen tarkasti asuinpaikan reuna-alueita ja havaitsi kaksi aluetta, joilla on lisää asumuspainanteita: 1) pohjoisessa vanhan hiekkakuopan eteläreunalla ja 2) luoteessa jatkona painannerivistölle siinä suunnassa. Asumuspainanteita löytyi lisää kaikkiaan 12 joista kaksi on paritaloa.

TUTKIMUSALUEEN KUVAUS

Miekkakaarat (kaarat=hiekkaharjanteet) on hiekkadyynialue suoalueiden keskellä Kokkolaan kuuluvan Kälviän Honkiperällä Miekkajärven pohjois- ja luoteispuolella. Asuinpaikka sijaitsee Kälviän kirkosta noin 17km itäkaakkoon. Alue on kumpuilevaa hiekkasta mäntykangasmaastoa, jonka aluskasvillisuus on pääosin jäkälää. Kankaalla on laajalla alueella näkyvissä pyöreitä ja soikeita asumuspainanteita. Monissa asumuspainanteissa erottuu yhä selvästi 1-2 kulkuaukkoa reunavallissa. Kaiken kaikkiaan asumuspainanteita Miekkakaaroilla

on n. 120 jotakuinkin 500mx700m suuruisella alueella. Kysymys on suurehkosta neoliittisesta asumuspainannekylästä, joita tunnetaan useita Pohjanlahden ja Perämeren muinaisilta rannoilta ja jokisuilta. Miekkakaarojen kylä on näin ollen Keski-Pohjanmaan tunnetuista asumuspainannekylästä toiseksi suurin Kaustisen Kankaan jälkeen (138 asumuspainannetta). Asumuspainanteet sijaitsevat hiekkadyneillä varsin tiheästi rannansuuntaisissa riveissä, mikä on tyyppillistä neoliittisille asumuspainannekylille. Miekkakaarojen asumuspainannerivit sijaitsevat 62-65 m korkeusvyöhykkeellä eli niillä on varsin vähän korkeuseroa verrattuna moniin muihin asumuspainannekyläin. Painanteet sijaitsevat aaltoilevalla loivasti etelään viettävällä hiekka-alueella, joka muodosti merenrantavaiheessa kolmiomaisen niemekkeen. Asuinpaikan eteläpuolella oleva Miekkajärvi oli merenrantavaiheessa suojainen merenlahti, joka sitten vähitellen kuroutui järvioltaaksi. Asuinpaikalla on kaksi hyvin säilynyttä suurehkoa tervahautaa, joista toinen on tehty asumuspainanteen päälle.

Asumuspainanteita on runsaasti myös Miekkakaarojen pohjois- ja koillispuolella Lehdonpalon ja Pahanportaanrämeen alueilla. Kysymys on hyvin laajasta neoliittisesta asuinpaikka-alueesta, jonka eteläisen osan Miekkakaarat muodostaa. Aluetta ei kokonaisuudessaan ole kartoitettu, mutta asumuspainanteiden määrä koko alueella on varmasti yli 200 painannetta.

Miekkakaaroilla tutkimuskohteeksi valittiin asumuspainanne, joka on osittain vahingoittunut. Painanteen yli on ajettu useaan otteeseen metsäkoneella ja sen pintamaa on paikoitellen rikkoutunut. Kyseinen asumuspainanne on Miekkakaarojen asuinpaikka-alueen eteläisin/lounaisin painanne ja hieman erillään muista. Tilojen raja kulkee asumuspainanteen itä- ja koillispuolelta niin, että asumuspainanne on yksityisomistuksessa olevalla maalla ja asuinpaikan muut painanteet metsähallituksen maalla. Kyseessä on varsin tyyppinen neoliittinen asumuspainanne. Painanne on pyöreä ja läpimitaltaan n.10m ja syvyydeltään noin 60-70 cm. Painanteen ympärillä näkyy ympäröivä valli, jonka koillisreunassa erottuu mahdollinen kulkuaukko. Painanteeseen on istutettu männyntaimia ja sen pinta on epätasainen johtuen ajourista. Pahanportaan metsäautotieltä lähtevä hiekkainen kärrytie tulee aivan asumuspainanteen viereen.

KAIVAUS- JA DOKUMENTOINTIMENETELMÄT

Tutkimukset aloitettiin mittaamalla tutkimusalueelle seitsemän mittauspistettä tarkkuus GPS:llä Kokkolan kaupungin mittauspalveluiden toimesta. Yksi pisteistä sijoitettiin painanteen keskelle ja neljä ulkopuolelle pääilmansuuntien mukaan. Nämä pisteet merkittiin maastoon paaluilla. Kuudetta mittauspistettä käytettiin kaivausten korkeuskiintopisteenä ja se sijoitettiin ison kiven korkeimmalle kohdalle 30m asumuspainanteesta lounaaseen. Seitsemäs piste mitattiin asumuspainanteesta 30m koilliseen ja merkittiin puupaalulla. Näiden mittauspisteiden varaan mitattiin 2x4 metrin kokoinen pohjois-etelä -suuntainen kaivausalue. Kaivausalueen eteläpääty sijoitettiin painanteen keskelle, josta kaivausalue jatkui kohti painanteen pohjoisreunaa. Kaivausalue jaettiin vielä kahdeksaan ruutuun, joista jokainen sain kirjaintunnuksen A-H.

Kaivaukset toteutettiin normaalina tasokaivauksena noin viiden cm tasoissa (tasot 1-5). Viimeinen taso tasosta 5 pohjaan kaivettiin 10 cm tasossa. Keramiikalle ja kiviesineille mitattiin x ja y koordinaatit kaivausruudun lounaiskulmasta, iskokset otettiin talteen neliömetrin tarkkuudella. Kaivettu maa seulottiin.

HAVAINNOT RAKENTEISTA JA MAAKERROKSISTA (Kuvat, taso- ja profiilikartat)

Alueen maaperä on kuivaa ja vähäkivistä hiekkamaata. Ohuen humuskerroksen alta paljastui podsolimaannokselle tyypilliseen tapaan vaaleanharmaa huuhtoutumiskerros, jonka paksuus vaihteli 5-15 cm välillä. Ensimmäinen kaivaustaso oli kokonaan huuhtoutumiskerrosta. Tasot 2-4 rikastumiskerroksen yläosasta lähtien olivat arkeologisesti mielenkiintoisimmat ja niistä tuli esiin myös suurin osa löydöistä. Seuraavassa on kuvaukset havaituista likamaa-alueista ja rakenteista.

Voimakkaasti värjäytynyt tummanruskea likamaa

Tasossa kaksi tuli asumuspainanteen keskiosassa ruudussa H esille läikkä hyvin voimakkaasti värjäytynyttä tummanruskeaa likamaata heti huuhtoutumiskerroksen alta. Seuraavassa tasossa 3 likamaa alue laajeni länteen ruudun G alueelle. Ruudun G kaakkoisreunasta tuli esiin rykelmä pienehköjä palaneita kiviä yhdessä kerroksessa. Tasoissa 4-5 likamaa-alue laajeni pohjoiseen, nyt myös ruutujen A ja D puolelle. Tämä oli siis erittäin voimakkaasti värjäytynyt ja hyvin tiivis ja tasainen kerros koostuen tummanruskeasta hiekasta. Kerroksen paksuus oli 15-20cm ja se rajautui asumuspainanteen keskelle oleviin ruutuihin. Mahdollisesti kyseessä on asumuksen hyvin talleantunut lattia-alue. Suuri osa kvartseista löytyi tästä likamaakerroksesta tasoista 2-4.

Punaruskea likamaa

Tämä likamaakerros ei ollut yhtä voimakkaasti värjäytynyt, yhtenäinen ja selvärajainen kuin edellinen. Hiekka ei ollut myöskään yhtä tiivistä ja pakkautunutta. Punaruskea likamaa rajautui lähinnä ruutujen B ja C alueelle ja tasoihin 2-5 ollen laajimmillaan tasoissa 3-4. kerroksen paksuus vaihteli 10-20cm välillä. Kaikki keramiikkalöydöt tulivat esiin tästä kerroksesta, samoin liesirakenne, josta lisää seuraavassa luvussa.

Liesirakenne

Jo tasossa 2 tuli esiin jonkin verran palaneita kiviä hajallaan ruuduissa B, D, E, ja F. Ruudussa B tuli tasossa 3 esille rakenne, joka koostui nyrkinkokoisista ja hiukan pienemmistä palaneista kivistä. Sen läpimitta oli noin 70cm. Seuraavassa tasossa rakenne osoittautui laajemmaksi jatkuen pohjoiseen ruutuun C. Rakenne jatkui ruutujen B ja C länsiprofiiliin, eikä sitä ehditty tutkia kokonaan. Rakenteen läpimitta on arviolta vajaan metrin ja siinä on kiviä kahdessa kerroksessa. Paikoin kivien välissä oli vaaleaa hiekkaa, mutta muuten se sijaitsi edellä mainitussa punaruskeassa likamaakerroksessa. Kiveys oli sekä pinnaltaan että pohjaltaan varsin tasainen. Merkille pantavaa on, että vaikka rakenteen kivet ovat olleet kovassa kuumuudessa, ei rakenteesta eikä muualtakaan asumuspainanteesta löytynyt hiiltä tai nokea.

Kivet on siis kuumennettu jossain muualla, todennäköisesti asumuksen ulkopuolella ja tuotu sitten sisälle. Samanlaisia havaintoja on tehty monista muistakin neoliittisista asumuspainannekohteista, mm. Evijärven Isokankaalta. Etnografisten esimerkkien perusteella tiedetään, että asumuksen ulkopuolella kuumennettuja kiviä on käytetty niin asumuksen lämmittämiseen kuin ruuan valmistamiseen keittokivillä. Miekkakaaran asumuspainanteen tapauksessa on luultavasti kysymys jälkimmäisestä, koska rakenteen kivimassa olisi ollut aika pieni koko asumuksen lämmittämiseen. Lisäksi suurin osa löytyneistä saviastian paloista tuli esiin juuri rakenteen päältä ja kivien välistä. Tämä viittaa siihen, että ruokaa, juomaa tai jotain muuta ainetta on keitetty tai kuumennettu saviastiassa keittokivien avulla.

Usein liesikiveykset löytyvät asumuksen keskeltä, mutta tässä tapauksessa liesirakenne sijaitsee enemmänkin pohjoisosassa asumusta. Joistakin isommista asumuspainanteista on löytynyt kaksikin liesirakennetta eri osista asumusta. Onkin mahdollista, että asumuksen eteläosassa on ollut toinenkin liesirakenne, jolloin kuumien kivien antama lämpö olisi riittänyt koko asumuksen lämmittämiseen ja ruuanvalmistamiseen. Siinä tapauksessa vois olla kyse kaksiosaisesta asumuksesta, ehkä jonkinlaisesta kahden perheen paritalosta, jollaisia myös tunnetaan niin etnografisista esimerkeistä kuin kivikautisista asumuksista.

LÖYDÖT

Miekkakaarojen vuoden 2016 löydöt on luetteloitu numerolle KM 41122. Ne koostuivat pelkästään asbestikeramiikasta ja kvartsista:

Keramiikka:

Reunapaloja 7 kpl

Kylkipaloja 37 kpl

Mahdollisia pohjapaloja 18kpl

Kvartsi:

Iskoksia: 107 kpl

Esineitä: 8 kpl

Ytimiä: 4 kpl

Kaikki saviastian palaset ovat asbestisekoitteisia. Löytyneissä reunapaloissa on sisälle päin taitettu reunus mikä vahvistaa niiden kuulumisen Pöljän tyyppin keski- ja myöhäisneoliittiseen asbestikeraamiseen traditioon. Pöljän kulttuuri on useissa yhteyksissä yhdistetty rannikon asumuspainannekyliin, sekä röykkiöiden ja jätinkirkkojen rakentamiseen. Samoilla korkeusvyöhykkeillä vajaan kilometrin päässä tutkitusta asumuspainanteesta sijaitseekin Hautakankaan jätinkirkko ja noin kolmen kilometrin päässä muinaisessa saaristossa Kuurnakankaan röykkiökohde. On kiinnostavaa, että Pöljänkeramiikkaa löytyy näinkin korkealta, sillä se kuuluu Pohjanmaalla tavallisesti 50 - 57,5 metrin korkeusvyöhykkeisiin. Tämä voi tarkoittaa sitä, että Miekkakaaran asuinpaikka ei ollut Pöljänkeraamisessa vaiheessa merenrantasidonnainen, vaan sijaitsi ehkä noin 1km päässä merenrannasta järvaltaaksi

kuroutuneen Miekkajärven rannalla. Pohjanmalta tunnetaan tosin muualtakin korkealla sijaitsevia Pöljänkulttuurin asuinpaikkoja kuten Evijärven Timonen (62 mmpy) ja Joensuu 1 (65 mmpy), Jalasjärven Matoluoma (84-88 mmpy) ja Jurvan Järvimäki (71 mmpy). Kruunupyynn Luggasbackenilta on löytynyt samankaltaista Pöljän keramiikkaa kuin Miekkakaaroiltakin ja samalta korkeudelta, 62,5 mmpy. Miekkakaaroista poiketen se on sijainnut Pöljän keraamisessa rantavaiheessa pienehköllä saarella muinaisen Perhonjokisuun edustan saaristossa.¹ Mahdollisesti asutus Miekkakaaroilla on alkuvaiheessa ollut merenrantasidonnaista, mihin viittaa rannansuuntaisesti rakennetut asumukset. Ehkä laajat rantaniityt ja järvioltaaksi kuroutunut merenlahti tarjosivat rikkaat resurssit, jolloin asutus jäi loppuvaiheessa paikoilleen noin kilometrin päähän meren rannasta. Saattaa myös olla, että asutuksessa tapahtui katkos ja asuinpaikka otettiin uudelleen käyttöön myöhemmin.

Samansuuntaisia havaintoja on myös muutamista muista asumuspainannekylistä, mm. tutkitusta painanteesta noin 1km koilliseen sijaitsevalta Pahanportaanrämeeen asuinpaikalta (Skantsi 2002-2003 kaivausraportit), Kruunupyynn Bläckisåsenilta (Seger 1984 kaivausraportti) ja Köyrisåsenilta (Seger 1986 kaivausraportti), jotka viittaavat kylissä asutun vielä merenrantavaiheen jälkeenkin. Toinen mahdollisuus on, että maankohoaminen on tällä alueella jostain syystä ollut poikkeavaa, jolloin rannansiirtymiskronologiaa tulisi arvioida uudelleen.

Astianpalat ovat vaaleanruskeita ja hyvin poltettuja. Niissä on käytetty runsaasti asbestikuitua. Ne ovat varsin niukasti koristeltuja. Koristeena on käytetty ohutta viivakoristetta ja naarmukoristelua. Parissa reunapalassa on viivakoristelua, jossa erottuu heikosti pystyviivoja kahden viivan ryhminä muutaman cm välein. Reunapalat ovat todennäköisesti peräisin hyvin isosta astiasta, jonka suuaukon läpimitta on ollut noin 48 cm. Joissakin kylkipaloissa näkyy pieniä korjausreikiä. Kaikki saviastianpalat tulivat kahta palaa lukuun ottamatta esiin ruudusta C ja tasoista 2-5 punaruskeasta likamaasta liesirakenteen päältä, kivien välistä ja altakin. Suurin osa paloista löytyi tasoista 3-4, mutta tasosta 5 palaneiden kivien alapuolisesta kerroksesta löytyi ainakin yksi pohjapala, sekä pienempiä paloja jotka ovat mahdollisesti myös astian pohjaosia.

Keramiikasta poiketen kvartsiaineisto oli levinnyt tasaisemmin eri ruutuihin ja eri tasoihin, lukuun ottamatta ruutua F josta ei tullut esiin yhtään löytöä. Eniten kvartsia löytyi ruuduista A, G ja D, joissa löydöt tulivat enimmäkseen esille voimakkaasti värjäytyneestä likamaakerroksesta. Palanutta luuta kaivauksissa ei löytynyt.

---

¹ Miettinen, M. 1998. Asbestikeraamisia löytöjä Etelä-Pohjanmaalta. Kentältä poimittua 4. Kirjoitelmia arkeologian alalta. Toim. H. Ranta. Museovirasto

YHTEENVETO

Miekkakaarat (kaarat=hiekkaharjanteet) on laaja hiekkadyynialue suoalueiden keskellä Kokkolaan kuuluvan Kälviän Honkiperällä Miekkajärven pohjois- ja luoteispuolella. Kankaalla on laajalla alueella näkyvissä pyöreitä ja soikeita asumuspainanteita yhteensä n. 120 ja ne sijaitsevat useissa rannansuuntaisissa riveissä 62-65 metrin korkeuksilla merenpinnasta. Kysymys on suurehkosta neolittisesta asumuspainannekylästä, joita tunnetaan useita Perämeren muinaisilta rannoilta ja jokisuilta. Kaivaukset suoritettiin K.H.Renlundin museon – Keski-Pohjanmaan maakuntamuseon toimesta yhteistyössä Kokkolan seudun opiston kanssa kurssikaivauksina. Tutkimuskohteeksi valittiin alueen eteläisin/lounaisin painanne, jonka pinta oli osittain tuhoutunut. Painanne on pyöreähkö, läpimitaltaan noin 10m, syvyydeltään noin 60-70 cm ja sijaitsee hieman muista painanteista erillään. Tutkimuksia varten alueelle mitattiin kiintopisteet Kokkolan kaupungin mittauspalveluiden toimesta. Kaivaukset suoritettiin normaaleina tasokaivauksina 5 cm tasoissa. Kaivausten anti osoittautui mielenkiintoiseksi pienestä tutkimusalasta (8 neliometriä) huolimatta. Asumuspainanteen keskiosista löytyi erittäin voimakkaasti värjäytynyt ja kovaksi talleantunut kerros, joka oli mahdollisesti asumuksen lattiataso. Tästä kerroksesta tuli esiin suuri osa kvartsilöydöistä. Asumuspainanteen pohjoisosasta löytyi rakenne, joka koostui palaneista nyrkinkokoisista ja sitä pienemmistä kivistä. Hiiltä ja nokea ei löytynyt, joten kyseessä on todennäköisesti keittokivet, jotka kuumennettiin asumuspainanteen ulkopuolella. Rakenteen yhteydestä löytyi myös runsaasti Pöljän tyyppin asbestikeramiikkaa. Pöljän kulttuuri ajoitetaan vuosiin 3250-2500 eaa (cal) ja sitä esiintyy Pohjanmaalla tavallisesti 50-57,5 korkeudella merenpinnasta. Miekkakaarojen tutkittu asumuspainanne sijaitsee 62,5 korkeudella mikä vastaa rannansiirtymiskronologiassa tyyppillisen kampakeramiikan loppuvaihetta n. 3600-3500 eaa cal. Tämä viittaa siihen, että asuinpaikka ei ollut merenrantasidonnainen Pöljän kulttuurin vaiheessa, vaan sijaitsi mahdollisesti noin kilometrin päässä merenrannasta järvioltaaksi kuroutuneen Miekkajärven rannalla. Valitettavasti kaivauksissa ei löydetty palanutta luuta eikä myöskään hiiltä sopivasta kontekstista, joita olisi voitu käyttää asuinpaikan ajoitukseen. Joka tapauksessa kaivausten tulokset olivat mielenkiintoisia ja tavoitteena onkin jatkaa asumuspainanteen tutkimuksia.

Kokkolassa Mikael Agricolan päivänä 9.4.2017 FM museolehtori Lauri Skantsi

KUVALUETTELO

Digikuvat on tallennettu Kokkolan kaupungin verkkolevyllä museopalveluiden kansioon Arkeologia. Kuvaaja Marcus Riska. Ohessa luetteloidut kuvat:

DIGIKUVAT KHRARK 59:

001: Työkuva pohjoisesta

002: Työkuva, Erkki Keskinen ja Ivar Sundqvist seulovat

003: Ruudut A-H, taso 1

004: Asbestikeramiikkaa

005: Työkuva luoteesta.

006: Ruudut A-H, taso 2

007: Asbestikeramiikkaa in situ

008: Työkuva, Anna-Maija Sipilä ja Asta Smedman kaivavat

009: Ruudut G-H, taso 2, etelästä

010: Ruudut G-H, taso 2, idästä

011: Ruudut B-C, palaneita kiviä ja likamaata tasossa 3

012: Asbestikeramiikkaa in situ

013: Palaneita kiviä ja likamaata tasossa 4

014: Ruudut A-H, taso 4

015: Ruudut B-C, taso 4 etelästä

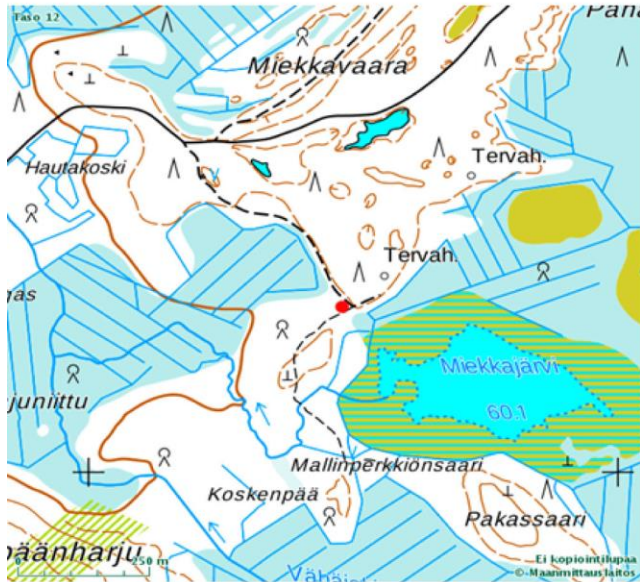
016: Kaivausten osallistajat: Erkki Keskinen, Ari Luomala, Harri Välikangas, Kyösti Orava, Antti Kyyrö, Sauli Luomala, Martti Nykänen, Anna-Maija Sipilä, Lauri Skantsi, Marja-Liisa Keskinen, Marianne Kaustinen, Asta Smedman, Sari Kinnunen ja Ivar Sundqvist. Kuvasta puuttuu Eero Huhtala.

017: Ruudut A-H, taso 5

018-022: Länsiprofiili idästä, kuvattuna osissa

023: Länsiprofiili idästä kokonaisena

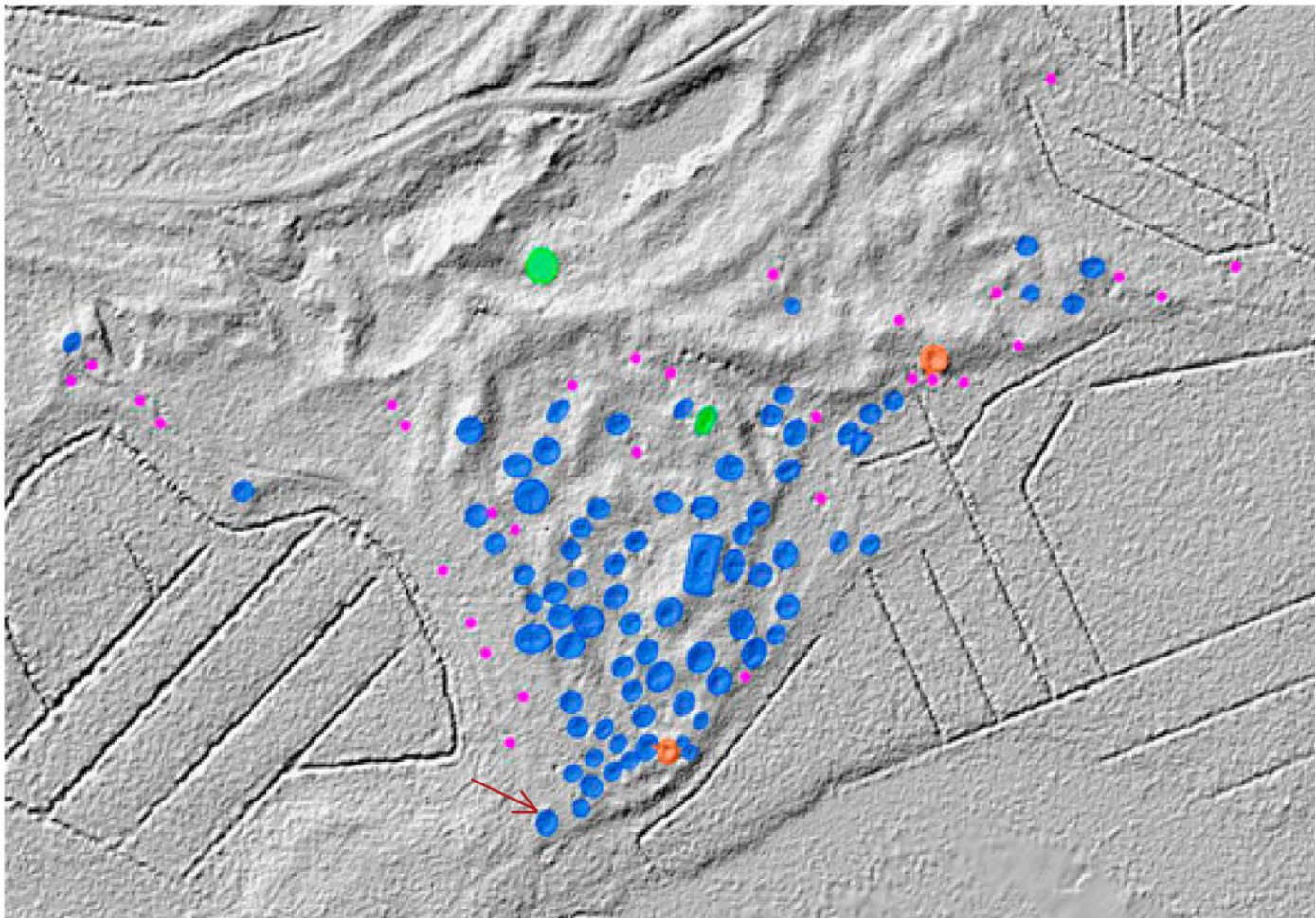
KARTTAOTTEET

Kokkola Miekkakaarat.

Vasemmalla: Tutkimuksen kohteena ollut asumuspainanne merkitty punaisella pisteellä kartalle. MML karttaote.

Alhaalla: Asumuspainanteet. Sininen Lidar-kartoitus, vihreä: uusia rakenteita, oranssi: tervahaudat, violetti piste: GPS-piste painanteesta. Lähde Hans-Peter Schulz: Pohjamaan länsiosa, kulttuuriperintöinventointi 2012.

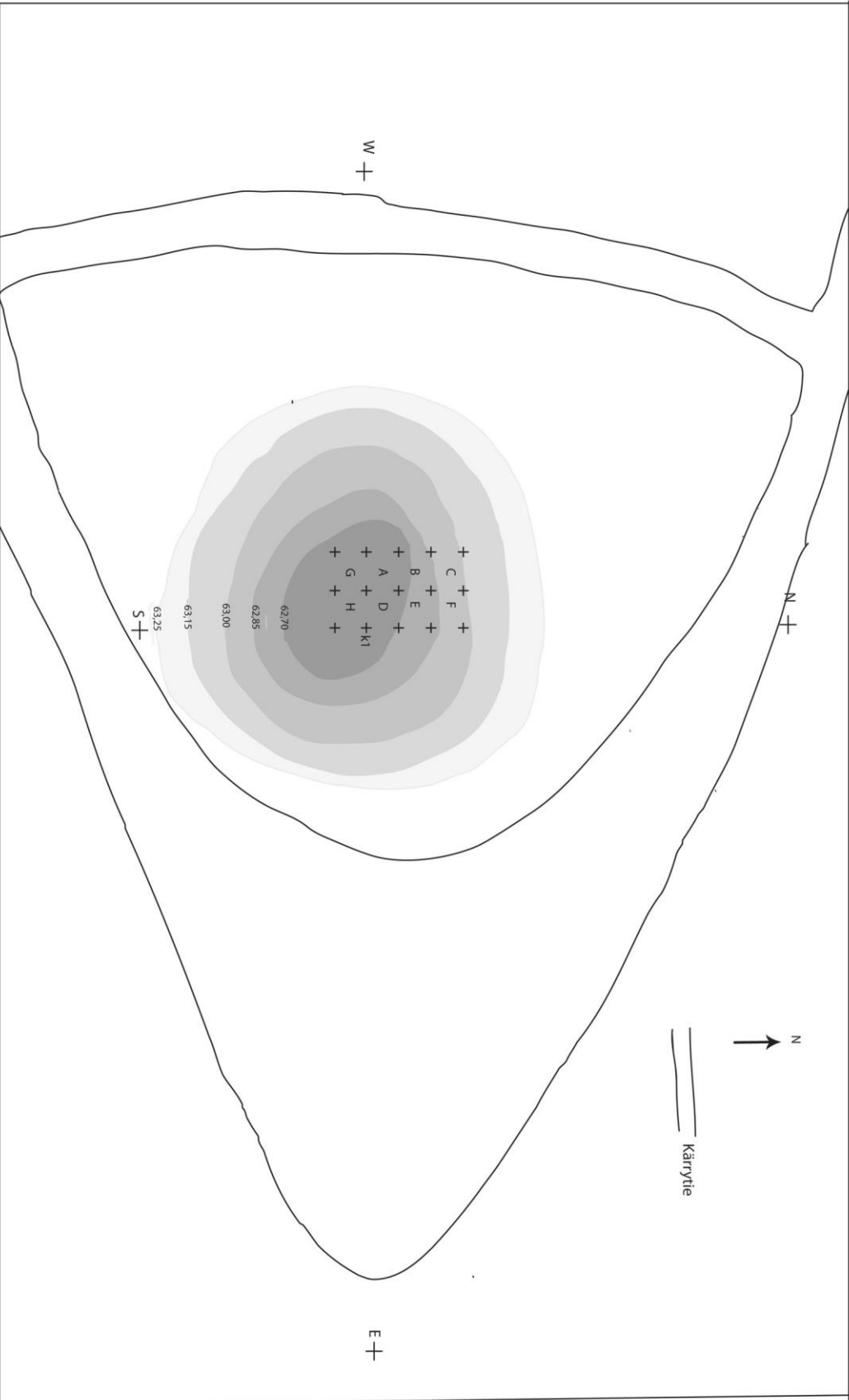
Tutkimuksen kohteena ollut asumuspainanne on merkitty karttaan punaisella nuolella.

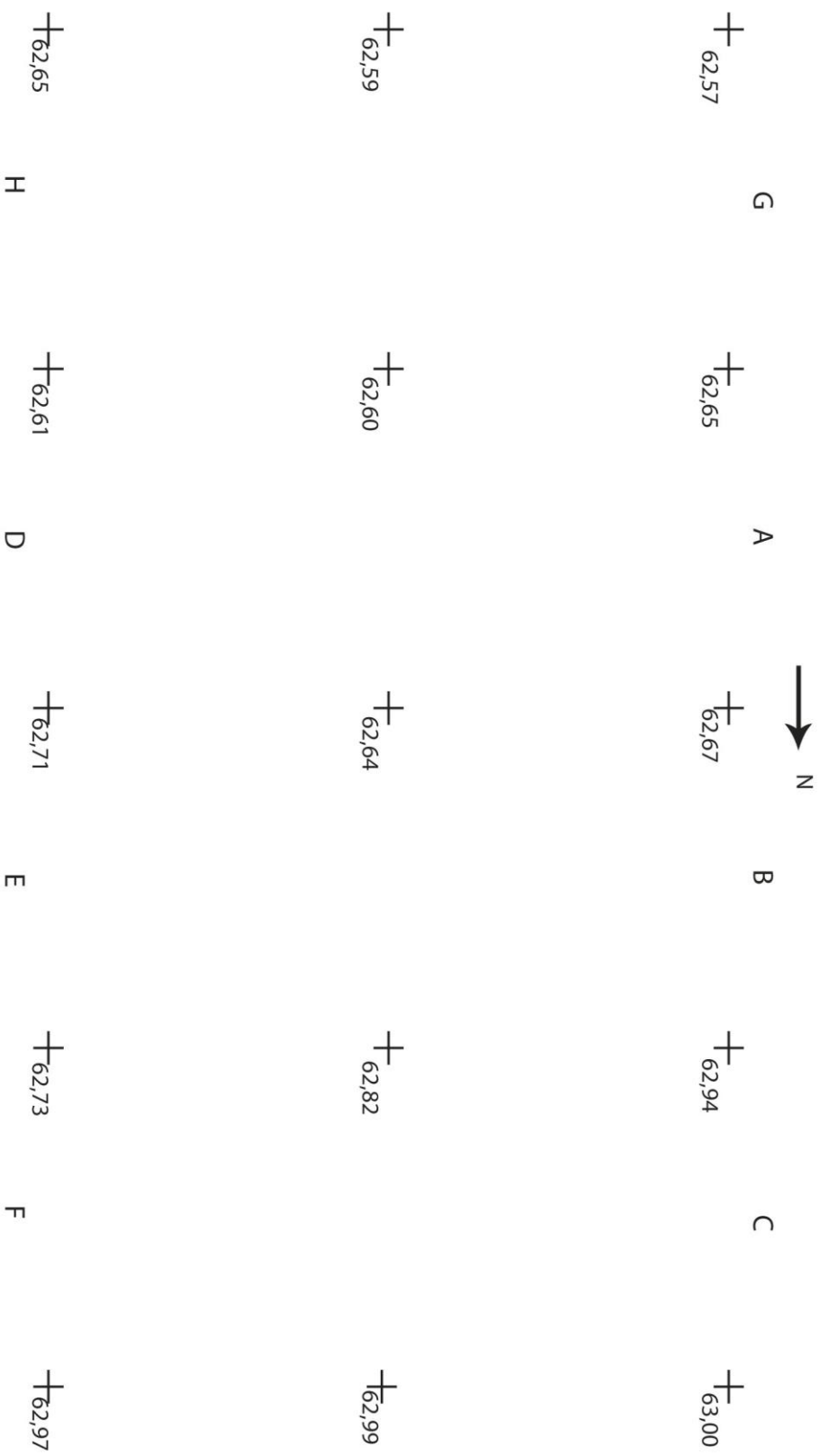
KOKKOLA MIEKKAKAARAT
 L.Skantsi ja M. Riska 2016
 Asumuspainanne
 Korkeusmalli pintavaatusten mukaan, korkeudet mmpy
 Kp 64,34 mmpy
 Mk 1:100
 Puh.t:piir. Lauri Skantsi

Kokkolan kaupungin mittaspaiveluiden mittauspisteet. X,Y,Z

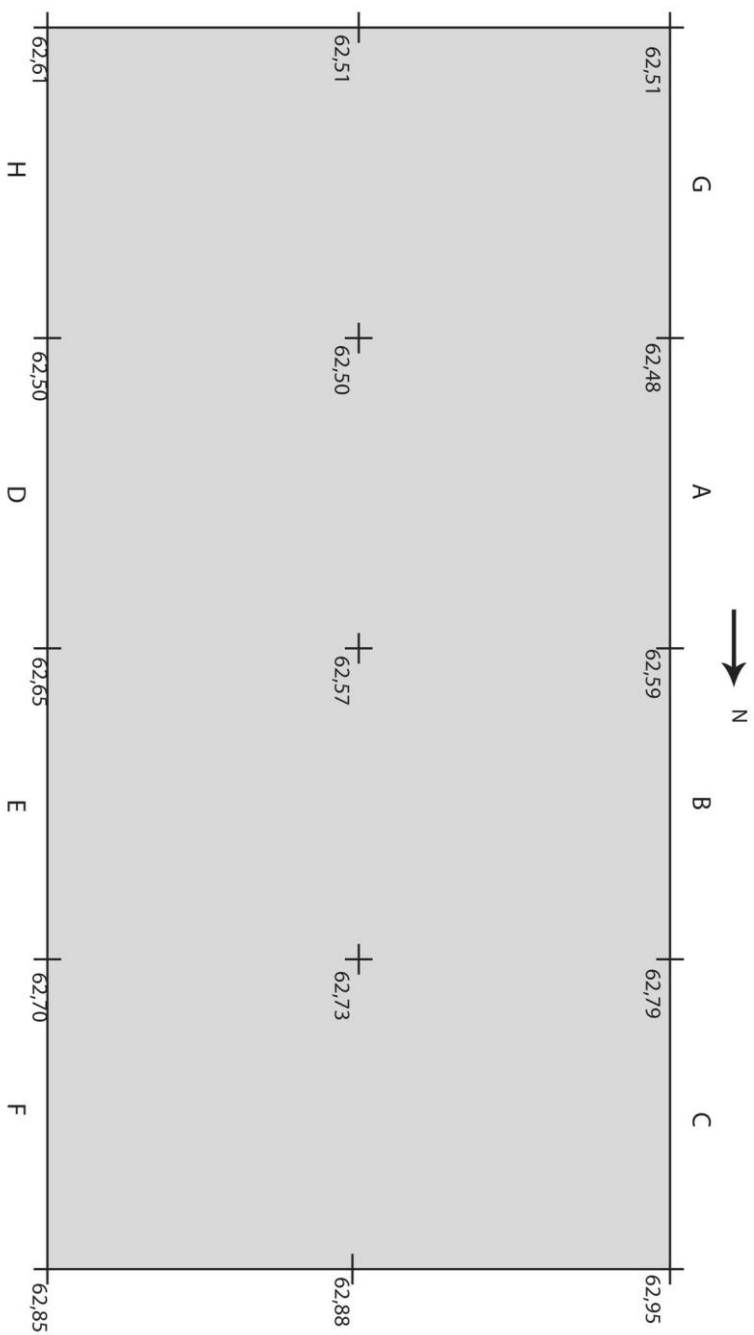
K1=7080283,839, 23536338,201, 62,562
 N=7080298,847, 23536338,194, 63,199
 E=7080283,847, 23536357,198, 63,164
 S=7080276,846, 23536338,199, 63,250
 W=7080283,845, 23536326,198, 63,068
 kp1=7080262,838, 23536307,268, 64,338 (iso kivi, K1 pisteestä 30m lounaaseen)
 kp2=7080308,793, 23536364,827, 63,623 (paalu, K1 pisteestä 30m koilliseen)

KOKKOLA MIEKKAKAARAT
L.Skantsi ja M. Riska 2016
Tasokartta, ruudut G,A,B, C,D, E, F, H
Pintavaaitus
Kp 64,34 mmpy
Mk 1:20
Puht.piiir. Lauri Skantsi

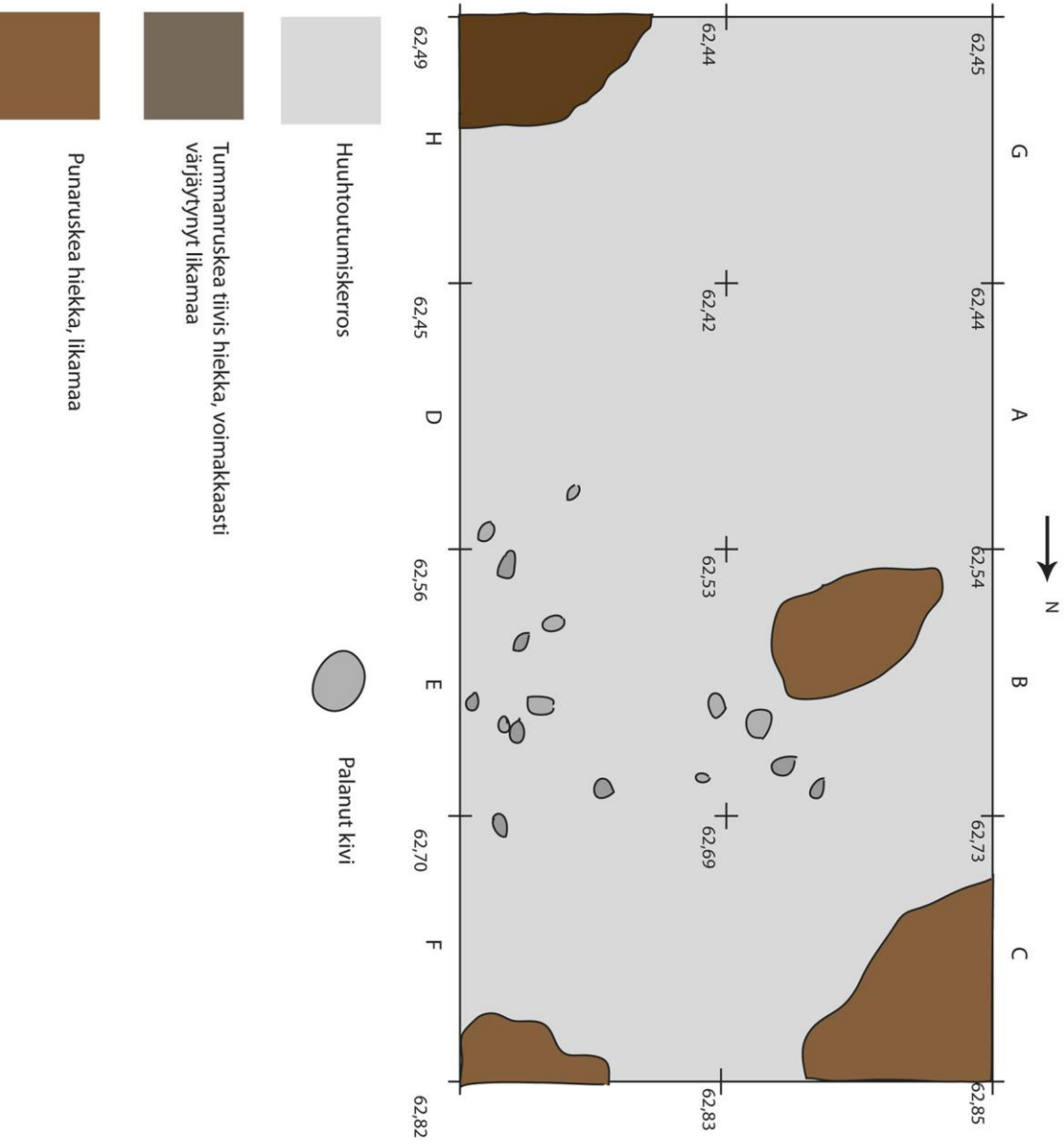

KOKKOLA MIEKKAKAARAT
L.Skantsi ja M. Riska 2016
Tasokartta, ruudut G,A,B, C,D, E, F, H
Taso 1
Kp 64,34 mmpy
Mk 1:20
Puh.t.piiir. Lauri Skantsi

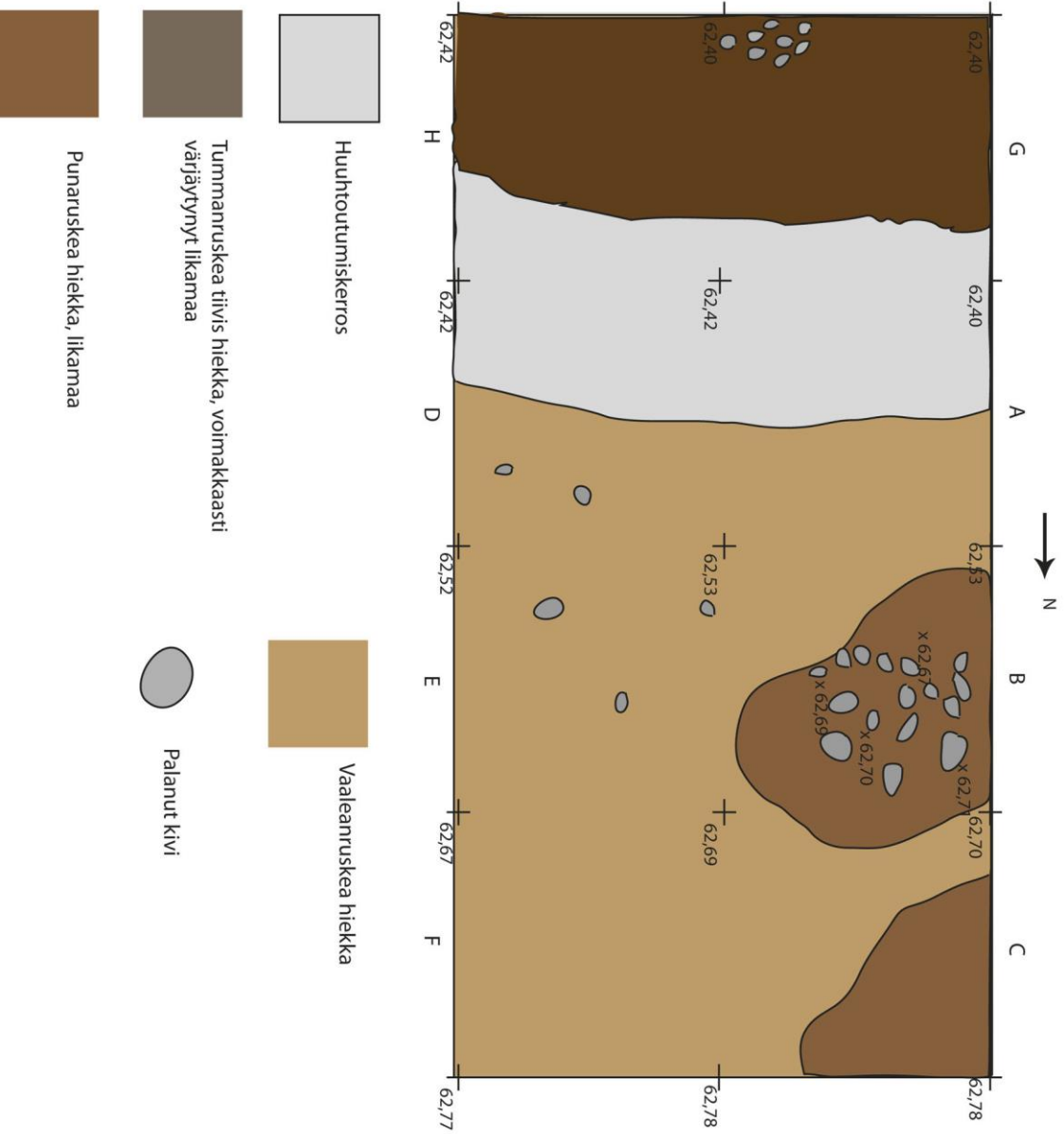
Huuhoutumiskerros

KOKKOLA MIEKKAKAARAT
 L.Skantsi ja M. Riska 2016
 Tasokartta, ruudut G,A,B, C,D, E, F, H
 Taso 2
 Kp 64,34 mmpy
 Mk 1:20
 Puht.-piir. Lauri Skantsi

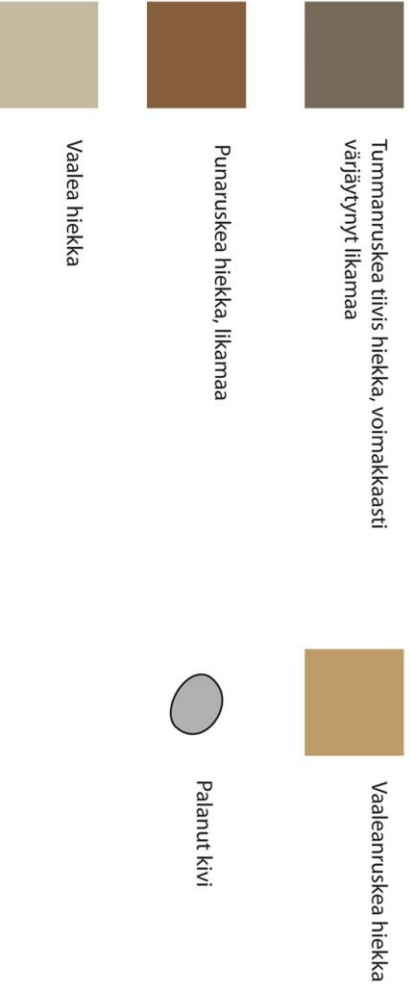
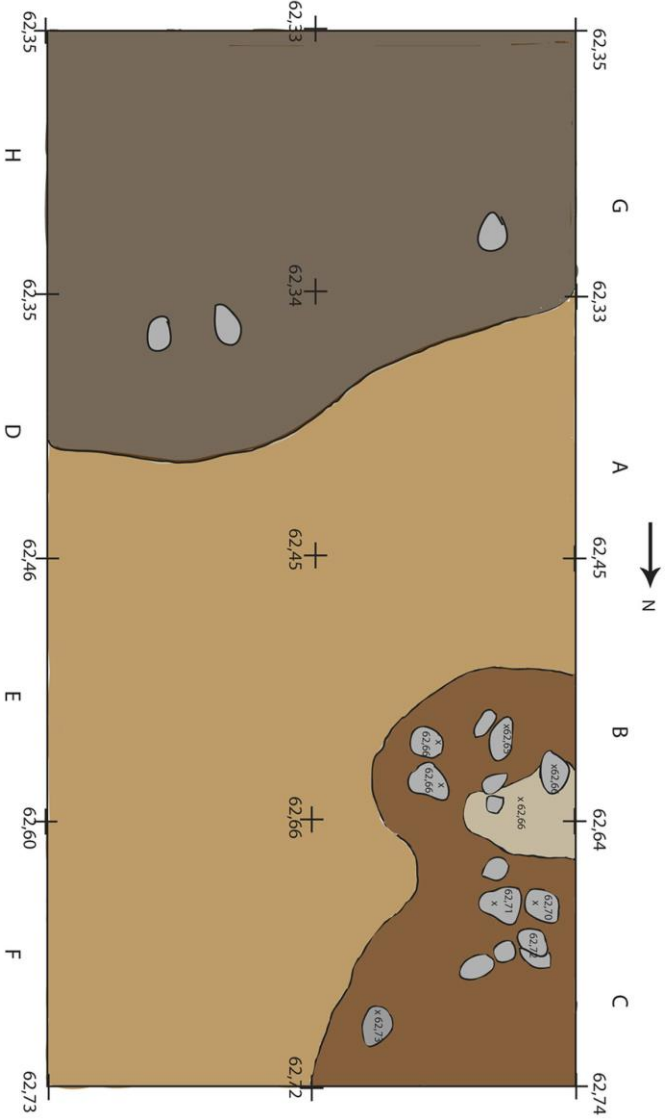

KOKKOLA MIEKKAKAARAT
 L.Skantsi ja M. Riska 2016
 Tasokartta, ruudut G,A,B, C,D, E, F, H
 Taso 3
 Kp 64,34 mmpy
 Mk 1:20
 Puht.piiir. Lauri Skantsi

KOKKOLA MIEKKAKARAT
 L.Skantsi ja M. Riska 2016
 Tasokartta, ruudut G,A,B,C,D,E, F, H
 Taso 4
 Kp 64,34 mmpy
 Mk 1:20
 Puht.piiir: Lauri Skantsi

KOKKOLA MIEKKAKARAT
L. Skantsi ja M. Riska 2016

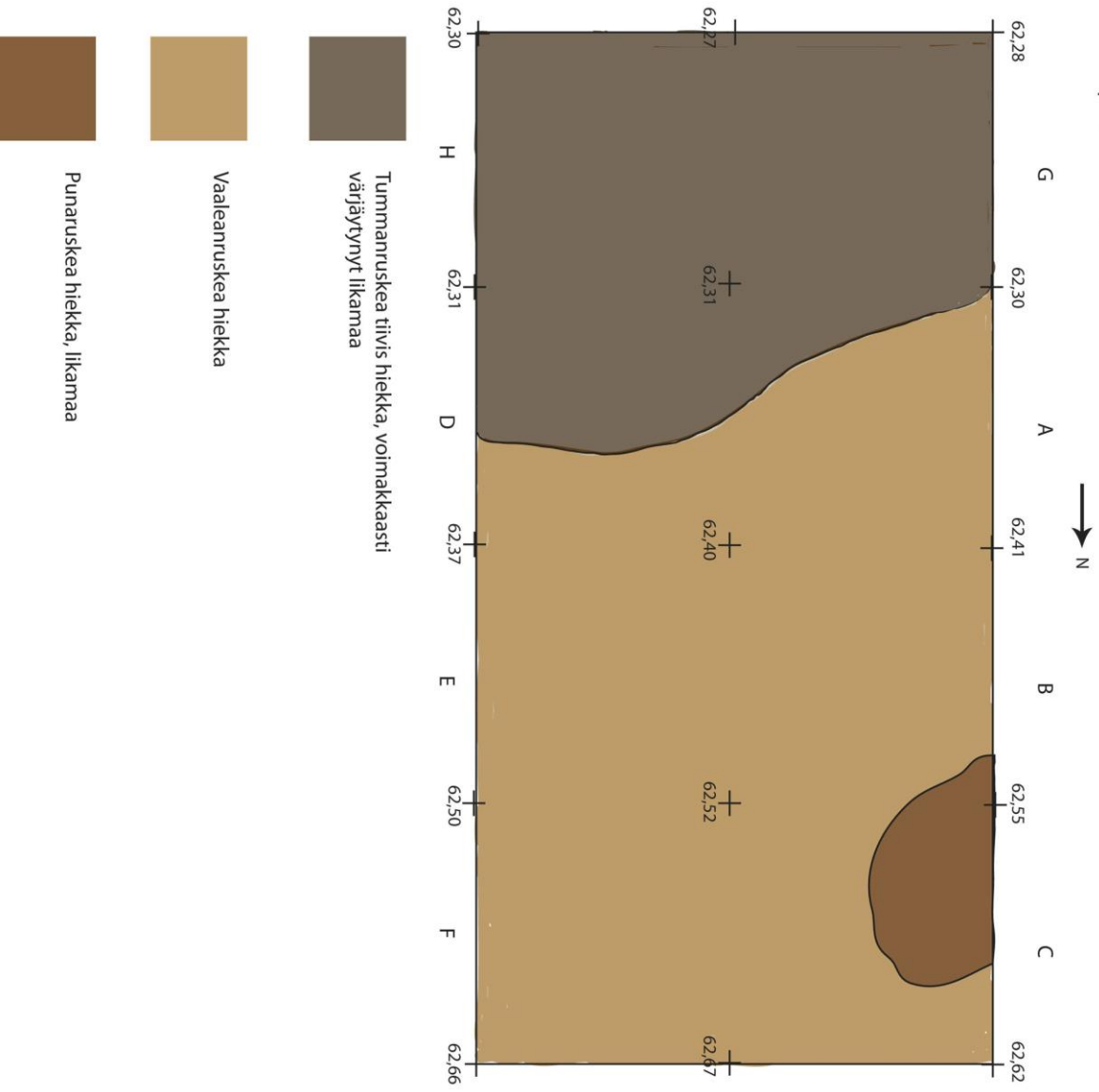
Tasokartta, ruudut G,A,B,C,D,E,F,H

Taso 5

Kp 64,34 mmpy

Mk 1:20

Puht.piiir. Lauri Skantsi

KOKKOLA MIEKKAKAARAT

L.Skantzi ja M. Riska 2016

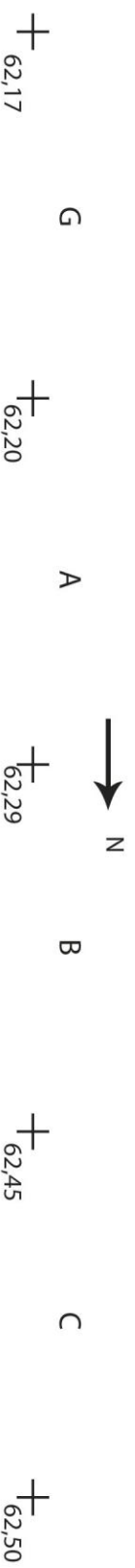
Tasokartta, ruudut G,A,B, C,D, E, F, H

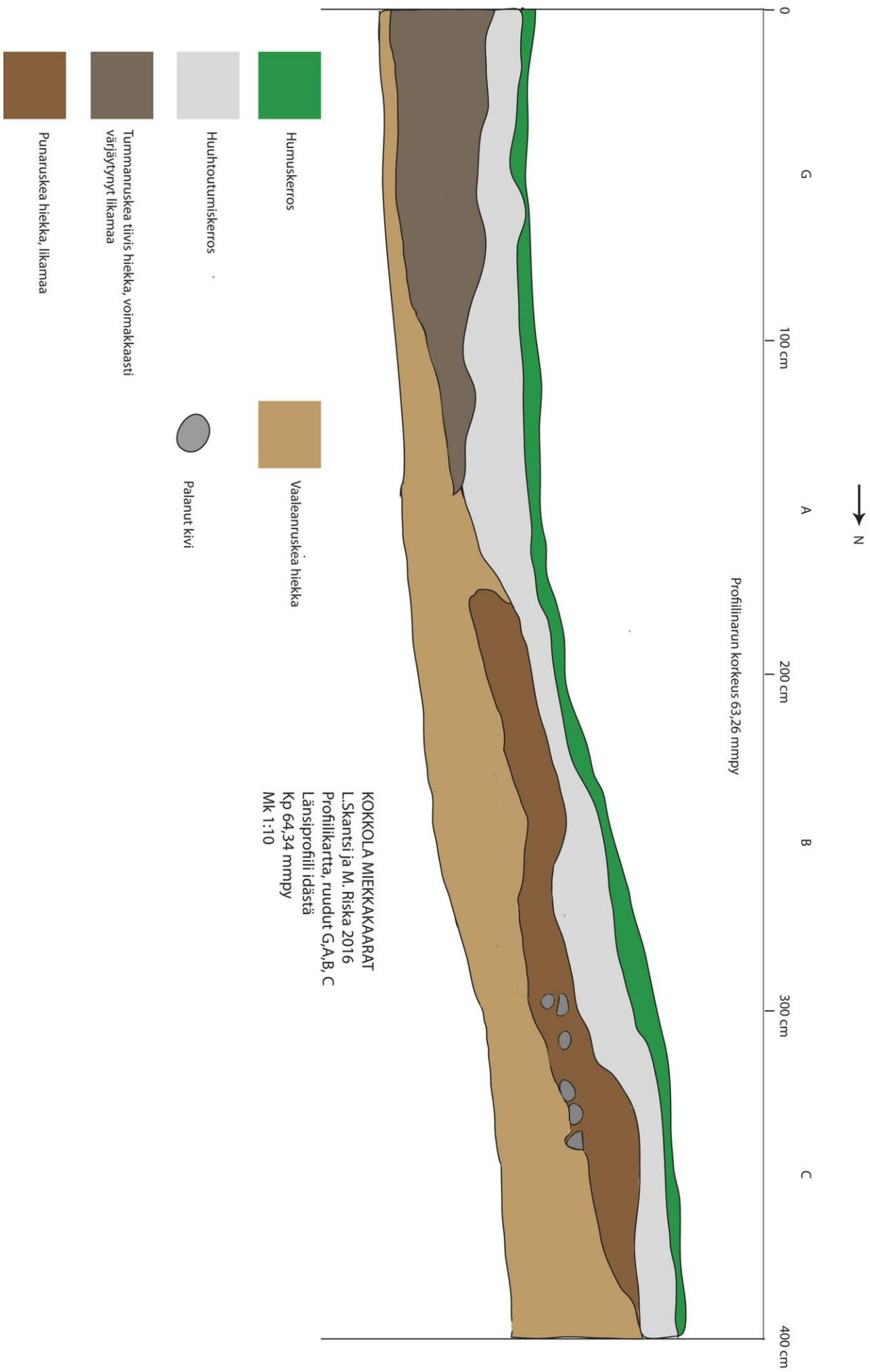
Pohjavaaitus, korkeus mmpy

Kp 64,34 mmpy

Mk 1:20

Puht.piir. Lauri Skantzi

KUVATAULUT, MIEKKAKAARAT 2016 KHRARK 59
Kuvaaja Marcus Riska

002: Työkuva, Erkki Keskinen ja Ivar Sundqvist seuloivat

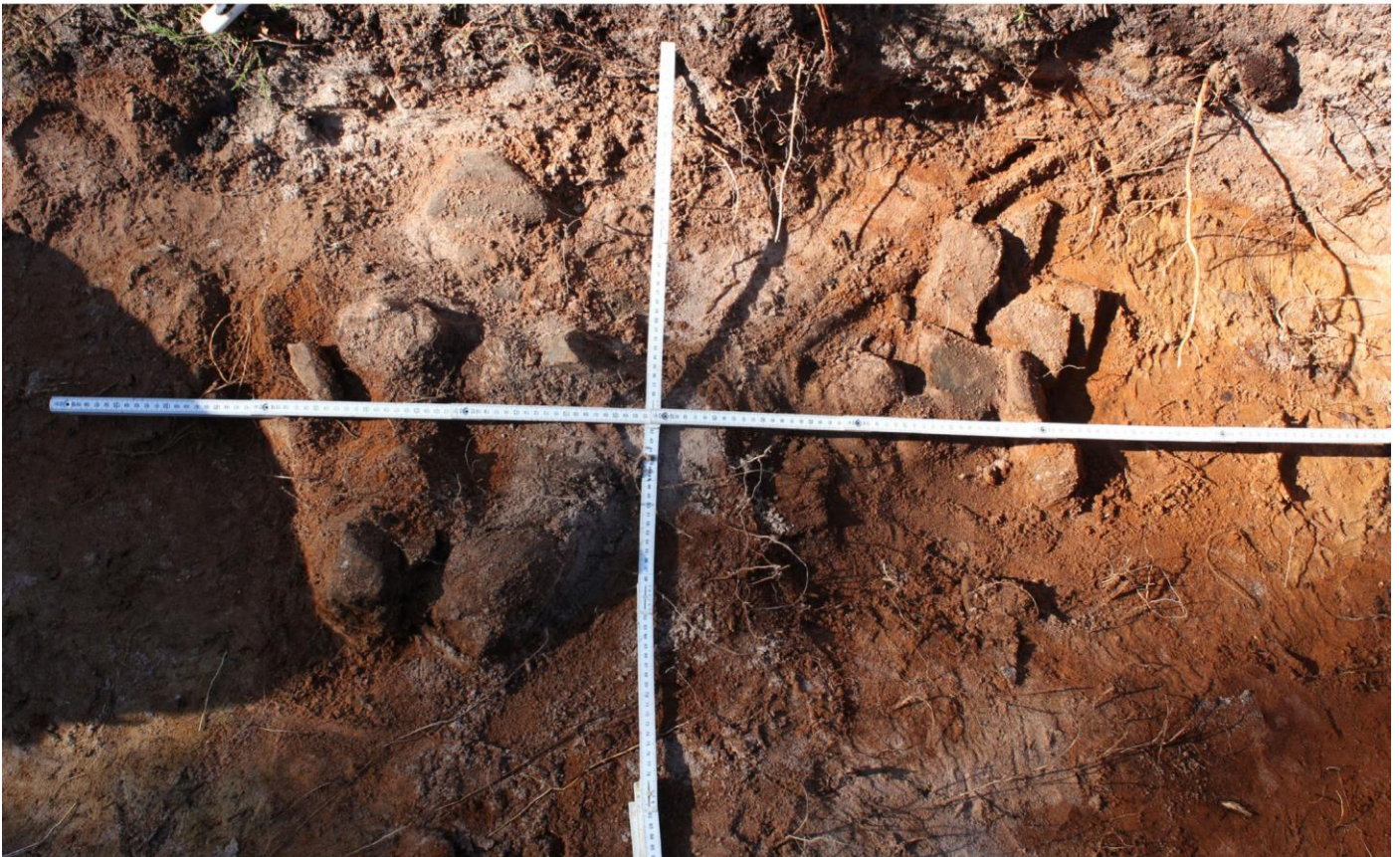

Kuva 007: Asbestikeramiikkaa in situ

KUVATAULUT, MIEKKAKAARAT 2016, KHRARK 59
Kuvaaja Marcus Riska

Kuva 008: Työkuva, Anna-Maija Sipilä ja Asta Smedman kaivavat.

Kuva 013: Palaneita kiviä ja likamaata tasossa 4.

KUVATAULUT, MIEKKAARAT 2016, KHRARK 59
Kuvaaja Marcus Riska

Kuva 015: Ruudut B-C, taso 4 etelästä

Kuva 023: Länsiprofilili idästä kokonaisena

